

Videot ja saavutettavuusvaatimukset – ohjeistus seurakunnille

KIRKKOHALLITUS⁺

Ydinasia 1: Laki
saavutettavuusvaatimuksista koskee kirkkoa.

Ydinasia 2: Noudattamalla
saavutettavuusvaatimuksia emme jätä ketään
toimintamme ja sanomamme ulkopuolelle.

Lähtökohta: Julkaisupoli- tiikka

- Mieti tarkasti, mitä ja miksi julkaiset verkossa.
- Jos päädyt julkaisemaan videon verkossa, tee se huolellisesti siten, että **kaikki** saavutettavuusasiat ovat kunnossa, kuten videon tekstitys.

Huomioitavat asiat, kun julkaiset videoita verkossa 1

Lainsäädäntö määrittää toimintaamme

- EU:n saavutettavuusdirektiivi tuli voimaan vuonna 2016. Se edellyttää, että julkisen sektorin verkkopalvelut ja mobiilisovellukset tulee tehdä saavutettaviksi **kaikille**.
- Suomessa kansallinen lainsäädäntö tuli voimaan vuonna 2019: laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019; digipalvelulaki, "saavutettavuuslaki").
- Kirkkolain mukaan kirkossa pitää noudattaa digipalvelulakia.
- Lakia ei kuitenkaan sovelleta seurakuntien varhaiskasvatuksessa ja rippikouluopetuksessa, kun verkkosivusto tai mobiilisovellus toteutetaan varhaiskasvatuksen tai rippikouluopetuksen yhteydessä ja sen käyttö tapahtuu rajatussa ryhmässä määräaikaisesti.

Huomioitavat asiat, kun julkaiset videoita verkossa 2

- Videot ja äänilähettykset, jotka tallennetaan tai upotetaan verkkosivustolle, pitää tehdä saavutettavuusvaatimusten mukaisiksi 14 vuorokauden kuluessa julkaisusta.
- **Lain ajatuksena on tarjota yhdenvertainen ja tasa-arvoinen pääsy tietoon kaikille ihmisille** esimerkiksi näkövammaisen henkilön tulee päästä kaikkeen samaan tietoon käsiksi kuin näkevänkin henkilön. Palvelun **laajuudella** tai **kohderyhmällä** ei ole lain näkökulmasta merkitystä.

Huomioitavat asiat, kun julkaiset videoita verkossa 3

- Videoista ja podcasteista käytetään laissa termiä aikasidonnainen media.
- Suorat lähetykset eivät kuulu lain vaatimusten piiriin.
- Tekstityksen pitää kattaa videon puhe ja muut olennaiset äänet:
  - Tekstityksessä pitää myös kertoa, kuka puhujista on äänessä, jos videolla esiintyy useampia henkilöitä eikä kuvasta käy ilmi, kuka puhuu.
  - Esimerkiksi taustamusiikki, poliisiauton sireenien ulvonta, taustalla kuuluva äänimaisema tai oven koputus pitää myös kertoa tekstityksessä.

AVIn linjaus videoiden tekstittämi- sestä

- Monien suosimana käytäntönä on ollut pitää videot verkossa näkyvillä 14 vrk tekstittämättöminä ja poistaa ne sen jälkeen. Avi on linjannut, että näin ei saa tehdä, eikä se ole lain hengen mukaista.
- Jos videot tuodaan tallenteina verkkoon, ne on tekstitettävä mahdollisimman pian, viimeistään 14 vrk:n kuluttua videon julkaisusta.
- Tekstitysvaatimus perustuu [WCAG](#) kriteeriin 1.2.2.: **Kaikelle synkronoidussa mediassa olevalle tallennetulle audiosisällölle on tarjolla tekstitys.**

Julkaisupoli- tiikan vaikutus verkossa oleviin tallenteisiin

- Digipalvelulaki ei määritä organisaation julkaisupolitiikkaa sisällöllisesti (esimerkiksi kuinka kauan jokin tieto/tallenne on pidettävä verkossa).
- Julkaisupolitiikan lähtökohdat ja sisältö määräytyvät organisaation omasta tehtävästä, palvelujen sisällöstä, lainsäädännöstä jne. (Esimerkiksi viikoittaiset jumalanpalvelukset tallennetaan ja pidetään verkossa katsottavissa seuraavaan jumalanpalvelukseen asti eli seitsemän päivää, mutta vaikkapa kirkkoherran virkaanasettamisjumalanpalvelus tai konfirmaatiomessu pidetään verkossa vuoden ajan).

Poikkeus tekstitysvaati- mukseen 1: Video tekstin mediavasti- neena

- Videota ei tarvitse tekstittää, jos video on niin sanottu tekstin mediavastine ja on sellaiseksi selvästi merkitty.
- Esimerkiksi verkkosivulla oleva ohjeteksti voi olla esitetty myös videona tekstin välittömässä yhteydessä. Tällainen video on ohjetekstin mediavastine.
- Videon sisällön täytyy joka tapauksessa vastata tekstiä mahdollisimman tarkasti, jotta se olisi katsottavissa tekstin mediavastineeksi.
- On myös tärkeää, että teksti ja sen mediavastineena toimiva video löytyvät helposti toistensa yhteydestä.

Poikkeus tekstitysvaati- muksiin 2: verkossa lyhyen ajan olevat tallenteet

- Poikkeus tekstitysvaatimukseen: jos alkuperäinen tarkoitus on, että tallenne on verkossa vain lyhyen ajan (esim. viikko)
- Digipalvelulain esitöissä on tuotu esille tilanne, jossa tallennetta pidetään verkossa vähemmän kuin 14 vuorokautta. Tällöin saavutettavuusvaatimusten noudattaminen jää palveluntarjoajan harkintaan.
- Digipalvelulaki ei velvoita pitämään tallenteita verkkosivuilla yli 14 vuorokautta niiden julkaisemisesta. Se ei myöskään kiellä julkaisemasta videotallenteita alle 14 vrk:ksi. Näin ei kuitenkaan saa toimia vain siksi, että halutaan kiertää saavutettavuusvaatimuksia. Se ei ole digipalvelulain tarkoituksen mukaista.

Virsiens tekijänoikeus ja tekstitys

- Tekijänoikeudet on otettava huomioon tallenteiden verkkoon viemisessä
- Oikeudenhaltijan lupa on oltava esimerkiksi virren esittämiseen tallenteella (ns. Teoston Mediapienlupa)
- Jos tallenteelle tekstitetään tekijänoikeuden suojaamia sanoituksia, tähän tarvitaan tekijänoikeuden haltijan lupa. ks. [Kirkkohallituksen yleiskirje 23/2022](#)

Ohjeita: Mistä
saan apua
videoiden
tekstittämiseen?

- [Avin ohjeet](#)
- [Sakastin ohjeet](#)
- [Koulutuksia](#)
- [Celian \(saavutettavuuden asiantuntijakeskus\) ohjesivusto](#)

Askelmerkit videoiden tekstittämiseen

Miksi?

- Haluamme, että kaikki seurakuntalaiset ovat yhdenvertaisia, eivätkä tule syrjityksi jonkin ominaisuutensa kuten kuulovamman vuoksi.
- Kaikille sopiva kirkko on saavutettava kirkko. Saavutettava kirkko on sellainen, missä ei ole liikkumisen, ymmärtämisen, vuorovaikutuksen, asenteiden ja toiminnan esteitä.
- Videot tekstitetään sitä tarvitsevia ihmisiä varten. Tekstityksestä ei ole kenellekään haittaa.

Mitä?

- Mieti mitä tallennat ja laitat verkkoon.
- Tarkastele koko viestintää ja julkaisupolitiikkaa siten, että pohdit, mitä tarjotaan ja kuinka kattavasti.
- Kun julkaiset jotakin, julkaise laatua ja saavutettavuusvaatimuksia noudattaen.

Miten?

- Jos esitys tulee suorana striiminä, sitä ei tarvitse tekstittää. Saavutettavuusvaatimukset eivät koske suoria lähetyksiä.
- Jos laitat tallenteen verkkoon, se pitää tekstittää.
- Jos tekstität itse, opiskele asia Sakastin verkkokoulutuksista ja pyydä apua alueesi vammaistyöntekijöiltä. Heiltä tekstittäminen sujuu nopeasti ja helposti.
- Jos et tekstitä itse, osta palvelu.